СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. Рік XLIII. Ч. 210. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 10-го вересня 1935. — VOL. XLIII. No. 210. Jersey City, N. J., Tuesday, September 10, 1935 THREE CENTS

ЗАМАХ НА СЕНАТОРА ЛОНҐА

БЕТОН РУЖ (Луізіяна). — У суботу вночі доконано в капітолю стейту замаху на сенатора Лонґа.

Сталося це коло пів до 10-тої години вечором. Сенатор був на засіданню стейтової леґіслятури, де він диктував членам законодатного тіла, до котрого він не належить, які закони вони мають ухвалювати. Цього вечора він власне подиктував кілька проєктів, що мали на ціли сконсолідувати його диктатуру й скріпити його боротьбу проти президента Рузвелта. Як засідання закрито, сенатор вийшов негайно зі салі нарад. Попри нього йшли як його прибічна ґвардія кількох стейтових труперів, сильно узброєних.

Нагло до сенатора приступив молодий іще чоловік та, винявши скорим рухом револьвер з кишені, приложив його сенаторови до боку й стрілив. Пробував він стрілити ще раз, але револьвер осікся. З цього скористали сторожі сенатора; три з них вистрілили до напасника майже одночасно й напасник упав на землю. За хвилю він був неживий.

Сенатор, держачися за черево, підбіг кілька кроків та впав на коридорі. Надійшов його знакомий та разом з труперами заніс його до авта й післав до шпиталю. Лікарі кажуть, що він ранений тяжко, але має добрі шанси вийти з життям. Через уплив крови треба було сенаторови переляти кров з іншої людини.

Напасником був д-р Карл А. Вайс, відомий місцевий спеціяліст для недуг носа; був він зятем судді Б. Г. Пейві, що провадив довгу боротьбу проти сенатора Лонґа.

НІМЕЧЧИНА ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ СУДЕЙСЬКОГО РІШЕННЯ ПРО ЗАВОРУШЕННЯ НА „БРЕМЕНІ".

ВАШИНҐТОН. — Виконуючи інструкції німецького уряду, німецький амбасадор Лютер заложив перед американським департаментом стейту формальний усний протест проти рішення маґістратського нюйорського судді Бродського, котрий увільнив від вини й кари 5 людей, арештованих за заворушення на „Бремені" дня 26-го липня, та в своїм вироці прирівняв німецький націстичний прапор до піратського прапора та осудив гостро німецький уряд.

Секретар стейту, що приняв амбасадора Лютера, обіцяв, що він дасть йому відповідь по повнім розгляді справи.

БОРОТЬБА УРЯДУ ПРОТИ ПОШЕСТЕЙ В ПОЛОСІ ГУРАҐАНУ.

МАЙАМІ (Флорида). — На приказ уряду почато палення тіл ветеранів, що загинули через гураган у Флорида Кіз. Уряд сподівається в цей спосіб запобігти поширенню пошестей.

Шериф має спалити 150 тіл.

АМЕРИКАНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ТЕЖ БАЧИТЬ ОЖИВЛЕННЯ БИЗНЕСУ.

ВАШИНҐТОН. — У своїй заяві про стан краю Американська Федерація Праці каже, що бизнес краю тепер уже значно поправився та що під конець 1935-го року бизнес буде відай стояти краще, як він колинебудь стояв від 1930-го року.

Видно це, каже Федерація Праці, передовсім з оживлення в сталевім промислі. Оживився теж автомобільний промисл.

Рівночасно Федерація Праці стверджує, що рівень робітничої заплати не дорівнює цьому оживленню бизнесу.

СМЕРТЬ НАФТЯРЯ, ВІДОМОГО З НАФТОВОГО ШКАНДАЛУ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС (Каліфорнія). — Тут помер у 79-тім році свого життя Едвард Лоренс Догені, що добув собі величезні маєтки з нафтових теренів „Тіпот Довм", які він наняв був від американської фльоти, заплативши хабара Фолови, секретареви внутрішніх справ у кабінеті президента Гардинґа.

Ці трансакції розкрито пізніше в конґресі. Догенія поставлено на суд, але він був увільнений.

САМОГУБСТВО ВІДОМОГО ЗЛОЧИНЦЯ.

НЮ ЙОРК. — У місцевій поліційній вязниці поповнив самогубство через повішення Антоніо Куджіно, філаделфійський злочинець, котрого поліція переслухувала за 8 вбивств, котрі вона йому приписує.

Поліційні урядники добивалися від нього признання через 15 годин. Кажуть, що він уже признався до вбивства одного поліцая.

ДАЛІ ПАЧКУЮТЬ АЛЬКОГОЛЬ МОРЕМ.

КЕЙП МЕЙ (Ню Джерзі). — Прибережна сторожа федерального уряду захопила три американські лоди й один анґлійський корабель, заняті пачкуванням алькоголічних напитків.

Арештовано при тому 20 моряків та сконфісковано напитків, що представляють вартість 200 тисяч долярів.

Була це найбільша облава від часу відкликання прогибіції.

ЗАКЛИК СОВЄТСЬКОГО ЖІНОЦТВА ДО СТАЛІНА.

В Москві відбувся „Конґрес комуністичної жінки". На цім конґресі виголосила жінка Молотова сензаційну промову. В палких словах змалювала жінка Молотова невідрадне положення совєтської жінки, що стала оруддям у руках мужчин, що роблять з нею, що хотять, і тим нищать ціле родинне життя в совєтській Росії.

Молотова звернулася з закликом до диктатора Сталіна, щоб він зарадив лиху завчасу, бо такий стан не тільки нищить родинне життя, але й загрожує існуванню самої совєтської держави.

Молотова каже, що жінки в Совєтах стали повіями, чоловік, будьякий — може з жінкою робити, що тільки захоче.

В цій справі вислали представниці совєтського жіноцтва просьбу до Сталіна й просять його, щоб зробив кінець такому ганебному станови в Совєтах.

Про це пише тільки внутрішня совєтська преса, головно „Правда" й „Ізвєстя" (внутрішні видання), бо про це стидаються Совєти писати за кордон.

ЛІНЧ НА ПОКУТТІ.

В Коломиї почався цікавий процес: Перед судом відповідають пять селян з села Княже, снятинського повіту, за те, що з намови солтиса того села, Данилюка, побили відомого й дошкульного сільського злодія, Ст. Софронюка, дубинами, щоб провчити його, а ці виконали доручення так точно, що вбили його на смерть. Тіло Софронюка знайшов опісля поліцай і справу виияснили. До суду надійшла вже підчас розправи петиція від цілого села, щоб підсудних звільнити, бо це поважні й чесні громадяни, а Софронюк був пострахом села.

РОВЕР, ЯКИЙ ЛІТАЄ.

В Парижі відбувається конкурс на прилади, при помочі котрих можна би піднестися в повітре лише силою людських мязів. На цей конкурс прислано прилади, які нагадують літаючі ровери. Конкурс ще не закінчений.

ЛІХТАРКИ НА ЧЕРЕВИКАХ.

Італійський інжинір Алесандро Монті винайшов практичний спосіб, як вертатись безпечно у темну нічку до хати. Придумав він дві маленькі скляні лямпочки, які, поміщені на кінчиках черевиків, запалюються від малого динама, прикріпленого під підошвою. Лямпочки прикриті металем так, що не зібються. Йдеш собі темною дорогою і маєш під ногами електричне освітлення.

БРАТ УБИВ БРАТА.

В селі Дорошеві знайшли на гостинці тяжко раненого в голову господаря Василя Шрамку, якого віднесли до його хати, де він помер. Слідство виявило, що його тяжко зранив сокирою 22 літній брат Дмитро. Вбивник зізнав, що брата вбив тому, що він знущався над матірю.

ОДНОПОВЕРХОВІ ВАҐОНИ.

У Франції ввели на залізницях ваґони, які мають партер і один поверх. Це уліпшення показалося дуже доцільне і практичне.

ВБИВСТВО ВИЗНАЧНОГО КОМУНІСТА В СССР.

В місті Нове Ґорлово вбили визначного комуніста Серідова, предсідника місцевого совіту. Вбитий був неприєднаним ворогом безпартійних, якого ненавиділо населення. Вбивство Серідова викликало велике враження в урядових колах.

ЗОРЯ РОЗБИЛАСЯ НА ДВОЄ.

Астрономи з паризької обсерваторії повідомляють, що нова зоря, що появилася в грудні м. р. в констеляції Геракля, розбилася на дві части, що їх можна бачити сьогодні сильними телескопами. Подібний випадок стався і 1928 р., як інша нова зоря потерпіла судьбу своєї сестри з Геракля. Кажуть, що сила, яка спричинила розірвання зорі на двоє, була таких велитенських розмірів, що людський ум навіть уявити собі не може.

МОРЯК, ЩО ГРИЗЕ ЦВЯХИ І ЛАНЦУХИ.

В Ґданськім порті живе моряк Ст. Радван, який дуже легко перегризає шпильки, цвяхи, ланцухи і т. п. Показуючи свою силу і твердість зубів, Радван заробляє нераз показну суму грошей.

НАГЛА СМЕРТЬ ПІДЧАС КУПЕЛІ.

В понеділок, 5. серпня ц. р., у монастирі ОО. Редемптористів у Голоску Великім біля Львова потонув у ставі 30-літний чернець о. Андрій Головіцький. Цей нещасливий випадок трапився серед таких обставин. Коло год. 9 вечером о. Говіцький в товаристві ще одного черця вийшов на прохід до городу, де є невеличкий став. о. Говіцький рішився обмитись і тому вліз до води. За ним пішов до води у віддаленні коло 40 м. його товариш. Нагло о. Говіцький дістав корч мязів і почав потопати. Його товариш чернець кинувся ратувати, але з огляду на темноту і непевність місця, де поринув о. Головіцький, не міг його витягнути на беріг. Щойно на поклик прийшли з допомогою інші співбрати і витягнули Головіцького на беріг. Всі заходи зі штучним віддиханням не мали успіху. О. настоятель уділив о. Говіцькому розгрішення і помазав його святим елеєм. Негайно по випадку заалярмовано ратункове поготівля, звідкіля не обізвався ніхто ні словечком і не приїхала каритка ратункового поготівля. Тому о. Головіцького відвезли швидко до першого стрічного лікаря до Львова, ким був військовий дижурний лікар санітарної станиці, що приміщується у старій фабриці дріжджей біля нової замарстинівської рогачки. Заходи дижурного лікаря виявилися теж безуспішними. Щойно тепер на візвання військового лікаря ратункова стація вислала каритку, якою відвезли о. Говіцького до анатомії про вул. Пекарській. Додати, що хоч у ставі є тепер води майже на половину менше і пересічна глибина доходить понад 1 м., бл. п. о. А. Говіцький вліз до води саме в тім місці, де глибина доходить до 2 м. До того покійний був низького росту і не вмів плавати. Бл. п. о. А. Говіцький походив з Унева, богословські студії покінчив у Бельгії в університеті в Лювен і Бопляно.

ЗЕМЛЯК, ЩО ВЧИВ ЯПОНЦІВ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ.

„Последнія Новости" приносять цікаву для нас статейку про першого вчителя російської мови в Токіо. Був ним наш земляк Микола Коленко, що служив у 70-тих роках як урядовець у російськім консуляті в Токіо. Коли заснували там Інститут західніх мов, його вибрали там на професора російської мови. Жив він у японськім домику, мав величезну плату 300 єн місячно, коли за дім платив 5 єн, тримав коня, щоб їздити візком на службу, і 30 літ учив Японців по російськи, поки як 80-літній дідусь, багатий, не вернувся в рідну Чернигівщину. Цікаво, що всі Японці, яких він учив, говорили з українським акцентом і навіть з деякими чисто українськими словами як напр. „нема" замісць „нет". Коли за большевицької влади йому сконфіскували все майно, японські приятелі, до яких він звернувся, заснували окреме „Товариство для допомоги Коленкови" і він діставав постійну пенсію через японське посольство.

ОЩАДНІ ФРАНЦУЗИ.

Французьке міністерство фінансів стверджує, що тепер у Франції є 20 міліонів книжечок державної щадничої каси, себто кождий другий мешканець Франції ощаджує. При кінці 1934 р. загальна сума ощадностей дійшла до 60 міліярдів франків, себто по 1,500 фр. на кожду особу, не виключаючи дітей. А це тільки ощадности у державних касах.

ЗА СТАНДАРИЗАЦІЮ ГРИБІВ.

Гриби, які вивозять з Польщі, не видержують конкуренції з грибами з інших держав. Причиною є надто велика ріжноманітність грибів, неоднакове опакування та сортування і т. д.Тому стандаризаційний інспекторат промислово-торговельних палат при співучасти зацікавлених у цій справі орґанізацій веде акцію за стандаризацію сушених грибів, призначених на вивіз. Стандаризація торкатиметься якости, сортування та опакування сушених грибів. Проєктують три роди правдивих грибів, залежно від їх вигляду, якости стовпика з шапочкою, висушення, запаху, смаку, ушкодження і чужих домішок. Одною з головних умовин стандаризації буде довжина і кольір стовпчаків-грибини, які рішатимуть про зачислення до одної з трох кляс.

КРАЙ ГАРНИХ ЖІНОК.

За край гарних жінок уважають Аджарістан. Це край повний мітольоґічних леґенд. До скали Аджарістану був прикований Прометей, за кару, що вкрав вогонь із небес. Тамошній нарід вірить свято, що Прометей не помер, а живе, і знайшов собі там жінку кращу за ту, що задля неї викрав був вогонь. Мешканці горді на своїх жінок. Колись провадили Аджарістаном чужинців із завязаними очима, щоб їх не очарувала краса жінок. Хан з Хіви заборонив був своїм підданим навідувати той край, а емір з Бухари збіднів, роздаючи свої багацтва гарним аджарським жінкам, що їх викрали були евнухи еміра для його гарему.

ПЕРШІ ВІСТИ ПРО ВИБОРИ ДО ПОЛЬСЬКОГО СОЙМУ

ВАРШАВА. — У неділю, 8-го вересня ц. р. переведено перші вибори до польського сойму на підставі нової конституції. Американські кореспонденти подають, що на 208 посольських місць вибрано 180 польських послів, прихильників теперішнього уряду, а решта складається з Жидів, Українців і кількох радикальних селян, що не будуть противні режімови, який виключив політичні партії від виборів.

Більшість виборців збойкотувала отсі вибори без партійних кандидатів. Рахують, що лише 40 відсотків виборців брали участь у голосуванню, а в робітничих округах Варшави лише 20 відсотків. При попередніх виборах голосували 74 відсотків виборців. При теперішніх виборах не вільно було аґітувати за бойкотом, а около 200 націоналістів арештовано за роздавання противиборчих зазивів. Деяких з них вислано до Берези разом зількома Українцями, що аґітували проти участи в виборах. Комуністи й соціялісти не голосували і намагалися спинювати виборців від голосування. В однім місці створено барикаду з перевернeного вантажного авта, при чім арештовано 30 осіб осіб, а 40 ранено.

В НІМЕЧЧИНІ КРИК ПРОТИ ПРИСУДУ СУДДІ БРОДСЬКОГО.

БЕРЛІН. — Водночас, коли німецький амбасадор у Вашинґтоні вніс протест до департаменту стейту проти присуду нюйорського судді Бродського, яким звільнено від кари напасників на німецький корабель Бремен, а суддя ще від себе назвав націстичний прапор прапором морських піратів, німецька преса й громадянські орґанізації піднесли голосний крик. Д-р Ганс Франк, предсідник Німецької Правничої Академії, скликав засідання президії й висловив своє обурення на поведінку Жида-судді в Америці. При цій нагоді сказав, що Жиди не всилі обидити німецьку націю, але він жалує, що в Америці може знайтися суддя, що наносить шкоду своїй нації тим, що підюджує свою расу проти відроджуючоїся нації.

ЩЕ ТРИ ОСТРОВИ ВІДКРИЛИ СОВЄТСЬКІ ДОСЛІДНИКИ.

МОСКВА. — Ледолом Садко сповістив бездротною депешою, що залога відкрила ще три інші острови на Північному Ледовому морю в додатку до попередно згаданого острова.

ВСЕСВІТНІЙ КОНҐРЕС ПОЛЬСЬКИХ ЖИДІВ.

ЛОНДОН. — В неділю, 8-го вересня, вітворено всесвітній конґрес польських Жидів на еміґрації. Заступлених є 19 жидівських федерацій. Предсідником конґресу вибрали Венямина Вінтера, голову Американської Федерації Польських Жидів.

ДУМАЮТЬ, ЩО ІТАЛІЯ ХОЧЕ ЗИСКАТИ НА ЧАСІ.

ЖЕНЕВА. — З поведінки італійських делеґатів до Ліґи Націй можна зробити висновок, що Італія хоче йти до війни проти Етіопії, а те, що вона в дечому уступає перед напором Ліґи, можна пояснити як бажання Італії відволічи воєнні операції аж до часу, коли в Етіопії настане пригожа погода.

ПАПА НАДІЄТЬСЯ МИРНОЇ РОЗВЯЗКИ.

ВАТИКАН. — Папа повернув із своєї віллі Кастель Ґандольфо до Ватикану, щоб виголосити проповідь до кількох тисяч ветеранів, які прибули з ріжних країв до Ватикану як паломники. Він сказав до них, що його нарід має підставу до поширення своїх аспірацій, але це повинно статися на підставі справедливости й мирними засобами. На світовім обрію, на його думку, являється світляна мирова дуга.

ІТАЛІЯ СТЯГАЄ СВОЇ КОНСУЛЯТИ В ЕТІОПІЇ.

АДІС АБАБА. — Італійський амбасадор скликав усіх італійських консулів в Етіопії з дорученням, щоб вони були готові вибратися до Італії. Цей крок уважають за підготову до війни.

МОЖНА ВИСКОЧИТИ НА ЗАБЛУКАНИЙ БАЛЬОН У ПОВІТРІ.

СТАЛІНО (Україна). — В суботу рано вирвався торговельний бальон з місця причалу внаслідок хуртовини. В ньому було 20 людей, але без капітана, котрий остався на землі. Залога й капітан хотіли втримати бальон при помочі звисаючих линв, але їм це не вдалося. Двох робітників із залоги зіскочили з висоти 25 стіп і сильно потовклися, а капітан виповз по линві до ґондолі і почав керувати бальоном. Після 6 годин йому вдалося осісти безпечно на землі.

МЕЛОН І МИЧЕЛ СПІЛЬНИКИ В ДОГОВОРІ З ЕТІОПІЄЮ.

ЛОНДОН. — Андрій Мелон, недавній міністер скарбу у Вашинґтоні, і Карло Мичел, колишній президент Нешенел Сити Бенк оф Ню Йорк, це два з чотирох Американців, що заключили контракт з етіопським урядом для експльоатації мінералів під іменем спілки Стендард Векюум Ойл Компані. Про це пише ґазета „Дейлі Експрес".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$ 2.00	One year	$ 2.00
На пів року	$ 1.25	Six months	$ 1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРИРОДА ПРОТИ ТЕХНІКИ

Наближаючася війна Італії проти Етіопії природно викликує питання, хто з неї вийде побідником. Як можна сподіватися, про це нема згоди. І кожда сторона має на свій висновок поважні розумування.

Одна сторона заповідає побіду Етіопії. На основі досвідів з воєн у тропічних краях кажуть знавці, що Мусолінієви забере десять літ та міліон жовнірів, заки він приборкає Етіопію. Друга сторона каже, що ці знавці думають поняттями ще зперед великої війни та що теперішня війна з тенками, літаками, отруйними газами та хемічною боротьбою так змінили умовини війни, що Етіопія не зможе довго видержати. Знавці цеї другої сторони говорять про скорість, з якою нині можна будувати вузькі залізниці, про легкість, з якою тенки можуть поконувати всякі природні перешкоди. Вони звертають увагу, що бомбардування з повітря мусить викликати на нецивілізованих людей багато глибше враження, як на цивілізованих.

Що можуть проти цього виставити Етіопці? Здається, що малощо більше понад те, що їм дала природа. Тропікальне підсоння, себто спеку й вогкість. Віддаль від моря, котрим приїжджають вороги. Велику масу преріжних колючих ростин, які, мовляв, можуть ставити наїзникам поважнішу перешкоду, ніж колючі дроти лінії Гінденбурга. Один подорожник каже, що для кождої гармати треба буде прорубувати ліс, а потім прорівнювати дорогу не лопатами, а динамітом. Гори, мовляв, не гори, а найкращі твердині. Італійська армія буде примушена доставляти воду, бо Етіопці мабуть затроять жерела, коли Мусоліні буде йти на них з бактеріями й отруйними газами.

До того Етіопці додають велику відвагу, себто готовість радше вмерти, ніж попасти в неволю наїзника рідного краю. Цю відвагу вони засвідчили вже в одній війні, в 1891-шім році, тоді, як Італійці засудили були одного ґенерала за сорому дезерцію.

Та це було в 1891-шім році. Від того часу воєнна техніка поступила так далеко наперед, що вивернула не тільки давні поняття воєнної пристойности, але й воєнної відваги.

Котра сторона має слушність, покаже сама війна. На всякий випадок війна Італії проти Етіопії дасть нам відповідь на питання: чи може народ, випосажений ідеально самим положенням краю і відвагою населення, встоятися проти наїзника, що має проти себе всі природні перешкоди, але випосажений усіми здобутками новочасної воєнної штуки?

З МОСКОВСЬКОГО СМІТНИКА

(Лист із Чехословаччини).

Якщо можна говорити про початки моквофільства на українських західніх землях, що воно було романтичне, бо мріяло про „єдиний русскій народ від Карпат до Камчатки", то теперішні недобитки москвофільства **„реалісти"**. В Галичині вони торгують своєю льояльністю супроти Польщі, і вдячні польські уряди не забувають їх нагороджувати за те посольськими мандатами та ріжними субвенціями. В часах Наумовичів у Галичині та Духновичів на Закарпаттю було можна говорити про москвофільство, як про рух (нехай і викривлений) національно-політичний. Теперішнеж москвофільство — це свідома спекуляція несовісних одиниць, що за чужі гроші жирують на тілі малосвідомих українських мас і в чужім інтересі гальмують культурний, господарський і політичний розвій нашого народу.

Образ закарпатського москвофільства, як до нього ближче придивитися, страшний. Між москвофільськими „вождами" кипить постійна, невпинна боротьба за субвенції. Беруть відусіль: від Мадярів, від Поляків, від Чехів. Фенцик має свою „партію", Бродій — свою, Жидовський має свою „Рускую Народную Партію" в Пряшеві. Всі вони на 150% „Русскіє", але між собою смертельно ворогують. Причина ворожнечі: боротьба за субвенції. Всі вони кричать проти небезпеки „мазепинського українізму". Найбільше було крику підчас недавніх виборів до чехословацького парляменту (19-го травня). Доля поглузувала з москвофільських ватажків. З волі Праги партія Фенцика та „Русская Народная Партія" Жидовського мусіли йти на виборах спільно, разом із чеським „Національним Обєднанням" Крамаржа. Чеське „Національне Обєднання" з великим скандалом програло на виборах. Але перед виборами Крамарж мусів давати широкі обіцянки своїм „русским союзником", зокрема щодо грошей. Після програної „Національне Обєднання" не хоче платити москвофілам за їх витрати на виборах і не дає грошей на їхню пресу.

Цей факт так розлютив провідника „Русскої Народної Партії", Жидовського, що він у своїй „Народній Ґазеті" з 21. липня 1935 р. проголосив війну своїм дотеперішнім союзникам і в гніві розкриває власною рукою загально відомі „партійні таємниці". Пан Жидовський пише:

„Наші бувші спільники з партії д-ра Крамаржа (Національне Обєднання) всупереч даному слову чести, відмовляються виконувати свої матеріяльні зобовязання щодо Русской Народної Партії, а тому ми в будуччині можемо спиратися тільки на наші власні засоби".

„Народная Ґазета" атакує Фенцика за те, що він „за гроші Стржібрного" (приятель Крамаржа) купує „русских людей із Русскої Народної Партії".

Признавшися публично до того, що брав чеські гроші на свою „Русскую Народную Партію", п. Жидовський аж тепер відважно твердить, що москвофіли Бродій і Фенцик „фінансово і душею залежать від чужих, нерусских союзників".

Хоч „Народная Ґазета" рішучо заявляє, що вона віднині (після того, як Крамарж не хоче їй давати грошей!) є самостійна, „не звязана з іншими партіями ні союзом ні підлеглістю", то, як видно, така самітність немила „Русскій Народній Партії". Пан Жидовський це виразно виявляє в „Нар. Ґазеті". Він невдоволений з того, що Фенцик протестує проти чеських шкіл на Закарпаттю, бо, мовляв, він цим стає „на одній лінії з Українцями". „Русская Народная Партія" в Пряшеві виправдує заведення чеських шкіл на Закарпаттю, бо вони нібито „призначені для чеських і жидівських дітей". Жидовський хоче показати свою більшу „льояльність" до чеських шкіл, як сам Фенцик. Може, думає, зглянуться на мене і подарують дещо на „партію" та на „партійний орґан".

Словом, як писав колись Володимир Самійленко про галицьких москвофілів:

„Ах, дайте, дайте сто рублів
Слузі всерусской ідеї"!

К. П.

АҐОНІЯ „МАЛОРОСІЙЩИНИ"

(В Харбіні в Манчуко центром українського народнього життя є Українська Національна Громада, яка складається у подавляючій більшости з українського національного елементу, що думає і відчуває по самостійницьки і державницьки. Гурток „Малоросів", що прикривав себе українським іменем задумав оту українську орґанізацію завести в склад центральної московської орґанізації. На чолі тої ґрупи стояв Віктор Кулябко-Корецький, інжинір, років 63, що був товаришом міністра на Україні за гетьманування П. Скоропадського, а потім приплив до Харбіну, вступив на залізничу службу та став большевицьким підданим. Отим „малоросам" штука не вдалася. Корецького виключено з орґанізації й йому та його товаришам заборонено раз на завжди вступ до Українського Національного Дому, якого власником є Українська Національна Громада. У звязку з тим помістив **„Маньджурський Вістник"** статтю під заголовком як подано вище, підписану Іваном Паславським, а яку отсе передаємо. — Ред.).

До одних із найбільше осоружних явищ в житті Українців в Манджурії, належить вимираче „племя малоросів".

„Малороси" — „малоросійщина", це гидка спадщина від старої Москви, що на протязі століть нашого національного поневолення, примінювала найбільше рафіновані способи в боротьбі з українством, для розбиття єдности Українців, для внесення розкладу, розбрату та зведення українства до рівня провінціональних, третього сорту „общерусскіх людей".

Спротив патріотичних шарів українського суспільства, спротив на протязі століть, — повстання, збройні виступи, політичні союзи з сусідніми державами, опір українського козацтва, **села**, оцього консервативного бастіону проти московських асиміляційних методів; натхнув Москву гидкою думкою, — підорвати в середині Український Нарід, відбираючи йому властиве імя, його українську душу.

Уся російська державна машина, адміністрація, військо, церква, школа, література, наука, преса і т. д. усе було запряжено для духового розбиття, нищення України.

Сфабриковано гидкий фальсифікат під назвою „малоросів" — „малоросійщину" — що принесли стільки лиха, горя Україні, Українському Народови.

Минали століття, московська машина торощила немилосердно прояви українського життя, — але вбити, скувати **духа України не змогла.**

Правда, багато слабих духом, безвольних характерів, задля „лакомства нещасного" розплились в „общеросійському" морі, — не одні не тільки що продали свої душі, але „гірше ката свою Матір розпинали", — але дух України жив, та живе в міліонах українських сердець!

Настав 1917 р. — час визволення та відродження української державности. Україна стихійно зірвалась до свойого життя.

Голос крови, — діла предків незабутніх — повернули **маси** вчорашніх „малоросів" до лона Єдиної Української Землі, що працювали з подвоєною енерґією на користь української справи, та часто віддавали життя за Україну.

Зникли в українському морі „малороси" і „малоросійщина". Сьогодня Українська Нація вже **не знає** малоросійщини!

Тільки в деяких еміґраційних островах, головним чином в Манджурії, невеличкі ґрупи задубілих „малоросів" (більшости зі старого громадянства) не годні примиритись з **новим українським життям,** з українськими самостійницькими змаганнями. Вони українського життя не знали, не знають і знати не хочуть!

Привикли колись до посад в колишній Росії, до „вєлікіх і богатих милостей", — психольоґічні раби, що вміють гнутись тільки перед чужинцем, хочби і ворогом. Людей без чести і совісти — бож кров й величезні жертви міліонів їхніх братів українських не порушує їхню „совість", — байдужі, жорстокі до страждань своєї Української Землі, що їх породила, вперто поборюють українське діло, вкладаючу туди свою „душу" та усю свою божевільну зненависть, на котру спосібні тільки національні дезертири.

Та не зломила Українську Націю могутня колись Росія, зломити не в силі садистично — жорстока сатрапія СССР, тим паче смішно — безсильні вимираючі на еміґрації „малороси".

Сьогодні „малороси" — „малоросійщина" — це синонім гидкої, національної зради, що пятнується та поборюється рішуче і безоглядно Українською Нацією.

Хто в мент страшенної боротьби України за право свойого життя, за Державу свою, садовить ножа в спину свойого брата — борця, щоб допомогти національному ворогови, Каїном є!

А Каїнам ні прощення, ні пощади нема і бути не може!

І тут в Манджурії, в цьому до недавна „уголкє старой Росії", національними ворогами плекався та підтримувався тип вимираючго „малороса", — та Українська Ідея сильніша від них усіх, торощить їх з кожним роком, не оминаючи „племя малоросів".

Частина із них перемалювалась на „Українців", але вони вже не в силі розлучитись з минулим. „Як вовка не годуй, вовком залишиться" — так і наші „малороси". Вдаючи „Українців", (коли це їм вигідно) у суті, в щоденній життєвій практиці, полишились такими же „малоросами".

Це невилічимі раби з подвійною душею, гидкі національні гермофродити, потрібні ворогам, настільки; наскільки вони можуть розбивати українство. Але їх вже ніхто не потребує, тому вони відчуваючи свою цілковиту загладу, як той потапаючий, що хапається бритви, — суєтяться, кидаються щораз швидше на дно безодні, виходу з котрої нема.

Пройде ще кілька років, і „малоросійщина" буде розглядатись в історії українського державництва, як один із болючих ворожих експериментів, насадити „малоросійського" гниючого чиряка на здоровому тілі Української Нації.

Та Українська Нація сьогодні вже настільки **здорова, — дужа,** що на порозі свойого Суверенного Державного Буття, дивиться на вимираючі останки „малоросів" з призирством — погордою — омерзінням, йдучи нестримною ходою міліонів до своєї окончної **Великої Мети!**

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

НОВИЙ ФАХ.

Американець Джимі Колинс написав книжку „Тест Пайлот", у котрій розкриває зовсім новий фах.

Його заняття полягало в тому, що він пробував літаки, збудовані для американської фльоти. Як фльота дістала новий літак, він мав сідати на нього, вилітати в повітря та виконувати в ньому всі ті лети, які тільки летун може виконувати. Деколи він підлітав до 18,000 стіп угору та опускався вниз „нурком" до 8,000 стіп, де випростовував літак.

Це один з нових фахів, що повстав через заведення цеї новини: літаючої машини.

НЕБЕЗПЕКИ НОВОГО ФАХУ.

Колинс давав 11 разів нурка літаком і за кожним разом літак видержав. Полетів 12-тий раз і літак не видержав.

Його книжку видано вже по тім леті без нього з записок, що він їх лишив. З неї виходить, що Колинс знав, що скорше чи пізніше попаде на літак, що не видержить „нурка".

Та смерть Колинса не здержує інших летунів займатися пробуванням літаків. Вони далі беруться за це діло, що приносить усього 1,500 долярів на рік.

Коли в армії вчать летунів зіскакувати при помочі легкопадів, то офіцир оповідає їм докладно, що по вискоці з літака вони мають підождати добрий часок, заки отворять легкопад. „Потягнете за ручку", каже, „і легкопад отвориться".

„А як не отвориться?" — звичайно питаються летуни.

„Як котрий не отвориться", пояснює вчитель, „то зголоситеся з ним до уряду, а уряд дасть вам інший. Він має цілі маґазини".

Та, не дивлячися на цю відповідь, летуни йдуть на пробу.

ЗВАННЯ, ЧИ „РЕКЕТ"?

На головній поліційній кватирі нюйорської поліції уставлено оноді рядом 144 вязнів, арештованих одної ночі. При допитах одного з них прийшло до такої виміни запитів і відповідей:

„Чим займаєтеся?"

„Продаю причандали до автомобілів".

„Чи це рекет?"

„Ні, я заробляю на життя чесно".

Питання зовсім на часі, бо в нинішніх часах чесне заняття служить часто тільки параваном, зпоза якого тільки доконується більше або менше нечесний грабіж.

МОЛОДЬ І ЗВАННЯ.

Перед велику лаву присяжних суддів стейтового суду в Ню Йорку поставлено минулої середи Італійця Домініка Тосоне, котрому прокураторія закидує, що він пробував вимусити від одного власника дому 30 долярів. Факти вимушення розкрито підчас слідства над рекітерством, яке веде спеціяльна комісія.

Замітно, що до рекітерства беруться молоді люди. Тосоне має всього 19 літ.

Це могло би декому дати притоку до аґітації за жорстоке примінення законів. Тимчасом цензус, переведений серед молоді хлопячих клюбів у дільниці Ню Йорку Флетбуш, доводить дослідників до висновку, що депресія ослаблює моральну відпорність молоді. Депресія доводить багатьох з них до того, що їм байдуже, що з ними буде.

Не в усіх однаково проявляється розчарування. Одні заслухуються в радикальну проповідь, інші кидаються на дорогу злочину або рекітерства.

УЛАС САМЧУК.

ВОЛИНЬ

Роман-хроніка у 3-ох частинах.

Частина І.

КУДИ ТЕЧЕ ТА РІЧКА?

43

— А куди ж ти йдеш? — питаю.

— Десь, каже, до села. Зблукав от. А чому ви, каже, оту сокириську дричите. І так ледви ноги тягнете.

...Аав, різал'-ма, думаю. Злякався. Знаєте, нечиста сила сталі боїться.

— Ні, кажу. Нічого. Я вже якось донесу.

І, значить, йдемо. Без дороги, без сліду. Отак, куди очі бачать. Борхаємось снігом, з вітром боремось. Панич мій цигарку закурив і мені дає.

— Ні, кажу. Дякую. Не вживаю. Я курю люльку.

Розпитує, стал'-бути, де був, що робив. Я відповідаю.

Але тут я покметив, що мій панич ввесь час спихає мене з дороги. Все в право та в право. І пройшли ми, значить, отак з годину. Став я, щоб оглянутись, знайти себе. Коли гляну — а ми коло черешеньки. Тьху! Свят-свят-свят! Е, кажу, паничу! Краще воно буде, коли ти собі підеш своєю дорогою, а я своєю. А то їй-бого перехрещусь.

От не гріх, що божусь. А він, капосний, став і реготить.

— Геть! кажу, поки ще не розізливсь. Думаєш, не знаю, хто ти такий?

— Не сердься, дядьку. Я вже вас не займатиму. Підем, я вже вас проведу до дому.

— А не зведеш?

— Їй-бого ні.

— А не брешеш?

— Ні, каже клятий.

— Ну, то ходім. Але як тільки що, то одразу похрещу і все. Гляди мені!

І пішли. Йдем ми, йдем, йдем ми, йдем. З мене вже піт цюрком. Ноги ж, хоч відкинь. І де б ви думали, ми опинилися? Під Горою. Коло каміньоломень. Якраз, знаєте, зійшли над мій карер. А я там глибоку печеру вигріб.

— Та куди ж ти мене, нечість проклята, завів? Аа... і тільки хотів руку піднести, щоб похрестити, а він як тріс не мене по мармузі. Так, знаєте, судонув, що я й не счувся, як полетів просто в печеру. То ще щастя, що снігом її занесло. А то б розбився. А він, чортяка, тільки в долоні заплескав, зареготав і зник.

Лежу я, значить, ввесь з головою в снігу. В голові чую, щось перевертається. Прислухуюся, а на Ровіцькому хуторі півні співають.

— Аа, хвала Богу! — кажу. Зняв я шапку і перехрестився, та почав поволі рухатися.

Треба, думаю, якось з того снігу вилізти.

Борхавсь, борхавсь. Мучивсь, мучивсь — і виліз.

Але сокири так і не знайшов. Відлетіла кудись і кат-зна, де ділась.

Отаке то було. О, та „нечиста сила" не одного зведе — закінчує своє оповідання. А дядьки слухають, підтакують і у кожного вже готове подібне оповідання і кожний рветься почати: — А зі мною, знаєте, трапилось раз таке...

...і пішло, і пішло. І так день, ніч і безконечно. Ровіцького старого так таки й „завела" ота „нечиста сила", бо йдучи одного разу з „трактиру", що на казьонній части, якимсь чином опинився у вікні. Вікна це неабиякі речі. Рідко вони тепер трапляються, але як попадеш туди — пиши: пропало. Засмокче драгнина, затягне, а тоді й костей не знайдеш.

Одно таке вікно було у Хвадя старого — Мартинового батька — на займиську. Багно, а в багні безодня. Оце й вікно. Туди то „завела нечиста сила" старого Ровіцького. Розказують, що Хвадів наймит, Югеньо, напуваючи коло креничини в досвіта коні, чув, що у вікні щось ніби стогнало. Але він чим дужче тікав, бо хоча був досвіток, але нечистий завше може по багнищах гуляти.

Таких речей Володько не слухав, а жер. Оповідали тут досить і про діда Юхима і про стару Улітку, що кицькою чорною перекидалася і відбирала господиням молоко у коров. І про вішальника Ляща, як то він з висолопяним язиком та посторонком на шиї „приходив", по горищі шуґав і лякав людей.

Всьому цьому, розуміється, вірилось. Все це передавалось від покоління в покоління, з хати в хату, перекручувалось, прикрашувалось, з маленької речі, як то тітка Домаха застала у свому хліві сивого кота, робилась чорна кицька, з кицьки стара Улітка, з Улітки відьма, а її старий, що одного разу, йдучи пяний ще не з „трахтиру", а — шинку, замісць додому попав на кладовисько і там під каплицею на цвинтарі переночував; після цього випадку став відьмаком, який по могилах серед ночі якісь особливі квітки зриває і з того робить Улітка чари. Захаркова Вівдя божилась і клялася, що сама бачила, як Варпон у досвіта з могилок йшов. Це бачив також манастирський німий свинар.

Але то було зимою. І як він там міг квітки збирати, так знала це тільки Захаркова Вівдя та німий свинар.

Одного разу якийсь дядько (Володько його ніколи ще у млині не бачив) почав про старовину оповідати. Почав здалека: „Земля, каже, наша стара, древня. Люд наш тут споконвіку живе. Ще перед Татарами (а це всі знають; про це „Татарські ями" по яругах свідчать) були тут наші селища. Були свої князі, замки... Пізніше князь Острозький, знаєте отой замок у Острозі? Ото ж. Так князь Острозький всім цім краєм володів. Кажуть, навіть школи були. Кажуть, що й він манастир побудував. Буцім то, кажуть, воював він з якимись дикими племенами, полонених набрав і оту гору, що на ній манастир, невільники висипали. Там ще і колодязь є. Він є двадцять пять аршин глибокий і пять широкий. Глибина одної води пять аршин. Так отой колодязь не копали, а обмуровували та обсипали землею. Висипали такий горб, поробили мури. Виставили манастир. Підземні ходи поробили. І Дермань наш тоді повстав.

(Далі буде).

КОЛЄКТИВІЗАЦІЯ СОВЄТІВ

(VII) Перед нами советський плян озимих засівів на 1935 рік. Площа подана в гектарах, з розподілом по областях, державах і републиках, розуміється советських. Усіх їх 37 разом. Разом мають усі засіяти 37,785,700 гектарів, з чого на радгоспи припадає 8.53%, на механізовані колгоспи 58.30%, на колгоспи, оброблювані руками, 28.53% і на приватні господарства 6.59%.

Основними країнами, що прогодовують Москалів, є: Україна з засівом 9,941,100 гектарів, Білорусь 1,140,400 гектарів, Закавказзя 1,023,300 гектарів, Воронізька Область 2,161,300 гектарів, Курська Область 1,587,200 гектарів, Азовсько-чорноморський Край 2,527,600 гектарів. Все це, коли не цілком, то частинно українські области, за винятком Закавказзя і Білорусі.

Всі решта области цілої московської імперії також мають призначені свої площі під озимий засів, але скількість тої землі в порівнанні з Україною незначна. Теперішня територія так званої советської України займає в московському пляні посіву на 1935 рік 26.3%, а Білорусь, Закавказзя, Азовсько-чорноморський Край, Воронізька та Урська Области, Крим та Північно-кавказький Край творять у московському пляні разом 53.9% засівної площі. Колиж узяти на увагу ще й те, що найурожайніші околиці над Волгою, дальше в західньому Сибірі, в Туркестані та на Далекому Сході також у більшости заселені Українцями, то стане всім ясно, що щодо хліба, то одинокі Українці доставляють його Москалям. Та невеличка площа, що її мають Москалі на своїх корінних землях коло Москви та над Волгою, зовсім не вистала б на проживлення московського наоду. А тимчасом справа нині стоїть так, що Українці, які постачають силою обставин Москві хліб, самі мусять голодувати і вигибати з голоду на всім просторі советської імперії. Теж саме є і з Білорусами та з кавказькими народами, як теж з українськими кольоністами в Сибірі та на Далекому Сході.

Але з самого московського пляну засіву виходить іще одна цікава обставина, а саме питомий тягар приватного господарства в пляні засівів. На підставі обрахунків площа, яку призначено для озимих засівів приватним господарствам в цілому Союзі, перерахована в процентах до цілої площі, дає процент іще не зовсім сколєктивізованих сільських господарств. Задалекоб заведо наводити цифри для цілого Союза. На Україні приватне господарство, чи, як його там звуть, одноосібне, має площу в порівнанню з усією українською засівною площею 2.77%, Білорусь 21.48%, Закавказзя 36.64%, Воронізька Область 4,16%, Курська Область 3.77%, зовсько-чорноморський Край 0.32%, Північно-кавказький Край 6.68%, Крим 0.4% і Далекосхідній Край 13.16%. Інші советські области, маючи малу площу засіву, мають і більші відсотки, але їх питомий тягар у цілому сільському господарстві Союза дуже малий і тому їх не наводимо. Щодо скількости площі, то Україна, а дальше всі области і краї, де населення є переважно українське, найбільше сколєктивізовані. Сама Україна в теперішніх її межах є сколєктивізована щодо площі озимого засіву на 47,33%. Найменше є сколєктивізоване Закавказзя, а це тому, що Москві залежить на тому, щоб там народ відносився до неї добре, а не ненавидів її за колєктивізацію. Там іще найбільше в цілому Союзі приватного господарства.

Вся засівна площа в Советах розпадається на площу, що належить державним господарствам, які відповідають давнішим поміщицьким посілостям і носять тепер назву радянських господарств чи радгоспів, на площу колективних господарств чи колгоспів, оброблюваних машинами з одного центру, на площу колективних господарств без машинової обрібки і на одноособові господарства. В підрахунку до всеї площі радгоспам припадає на Україні 9.47% площі озимого засіву, на Білорусі 3.54%, на Закавказзі 5.21%, у Воронізькій Области 8.39%, в Курській Области 4.24%, в Азовсько-чорноморському Краю 18.9%, на Північному Кавказі 14.79%, на Кримі 21.68% і на Далекому Сході 2.63%. Зновуж таки по скількости площі найбільше радгоспів припадає на Україну. Питома вага радгоспів все на Україні зменшується, бо показалося, що майже всі радгоспи дають дефіцит і найбільше саботують державні зарядження щодо хлібоздачі і т. п.

Большевики проводять механізацію сільського господарства. Вони заводять всюди так звані машино-тракторні стації, що коротко звуться там МТС. Ті стації мають обробляти землю машинами. В той спосіб хоче Москва узалежнити сільські господарства від себе, зглядно від удержуваних нею стацій. Підрахунок дає нам образ, наскільки Москва вже зуміла бодай на папері змеханізувати сільсько-господарську роботу, натворивши МТС та посадивши там своїх довірених людей. На Україні обробляють машинами 77.05% площі під озимі засіви, на Білорусі 39.46%, на Закавказзі 38.61%, у Воронізькій Области 74.03%, в Курській Области 75.61%, в Азовсько-чорноморському Краю 78.33%, в Північно-кавказькому Краю 77.86%, на Кримі 75.73% і на Далекому Сході 64.88%. В інших переважно московських областях процент машинової обрібки не такий високий. Зновуж таки щодо площі, то Україна вже є найбільше змеханізована і тимсамим узалежнена від Москви. Ту справу не треба брати надто трагічно, бо всім відомо, як у Советах виглядає механізоване сільське господарство. Трактори в більшости стоять по полях або поржавілі і поломані, або тому, що бракує їм палива. А селянам доводиться обробляти землю старими способами: кіньми і волами. Бажана Москві залежність українських територій виявляється в пляні лиш на папері. В дійсности вона далеко менша. Большевицька гризота за коні і тягло вказує, що й сама Москва вже перестала зовсім вірити в свої пляни механізації, принайменше на деякий час. При тому треба ще зважити, що існування машино-тракторних стацій на Україні має ще й військове значіння на випадок війни, але й то при умові, що для тракторів будуть збудовані добі дороги. До того ще Москві далеко, хоч дотеперішних її успіхів не треба собі легковажити.

Накінець залишаються ще колгоспи, що оброблюють землю старим способом, себто кіньми і волами, і є зовсім незалежними від московських машинно-тракторних стацій. На Україні вони мають засівну площу під озимину в порівнанні з усією площею 10.71%, на Білорусі 35.52%, на Закавказзі 19.54%, у Воронізькій Области 13.42%, в Курській Области 16.38%, в Азовсько-чорноморському Краю 2.45%, в Північно-кавказькому Краю 0.67%, на Кримі 2.10% та на Далекому Сході 19.73%. Зновуж таки, коли взяти скількість площі в гектарах, то найбільше обробляє її по старому ще Україна. Найгірше стоїть під тим оглядом справа на Кубані, бо там немеханізованих колгоспів дуже мало. Всього 10,000 гектарів мають вони площі. Це звязано з виселенням усього козацького населення на Сибір та на північ. Обробляти землю мусять машинами, бо через брак людей вонаб осталася пусткою.

Зокрема цікаво переглянути плян засіву пшениці на зиму цього року. З усіх 14 міліонів гектарів, які Москва призначила під засів пшениці, на Україну припадає 6,261,800 гектарів, на Азовсько-чорноморський Край 1,779,000 гектарів і на Північно-кавказький Край 1,348,700 гектарів. Решта розділена в меншій скількости на всі інші країни советського Союза. Для приватного господарства на Україні не призначено ніякої площі під засів пшениці. На призначений їм площі 275,000 гектарів вони мають сіяти все інше, лиш не пшеницю. В інших країнах призначено приватним господарствам також певну скількість площі під засів пшениці.

Для кращого перегляду стану зберемо ще раз коротко дані щодо советської України: вся площа під озимі засіви виносить 9,941,100 гектарів. З неї належить радгоспам 941,100 гектарів, або 9.47%; механізованим колгоспам 7,660,000 гектарів, або 77.05%; колгоспам 1,065,000 гектарів, або 10.71%, приватним господарствам 275,000 гектарів, або 2.77%.

Азовсько - чорноморський Край: уся площа 2,527,600 гектарів, з того радгоспи 18.9%, механізовані колгоспи 78.33%, колгоспи 2.45% і приватні господарства 0.32%.

Північно - кавказький Край: уся площа 1,496,300 гектарів, з чого радгоспи 14,79%, механізовані колгоспи 77.86%, колгоспи 0.67% і пиватні господарства 6.68%.

Щодо площі під озимину, то большевики перевели колективізацію на Україні на 97.33%, в Азовсько-чорноморському Краю на 99.68% і в Північно-кавказькому Краю на 93.32%.

М. С.

Ідеальний пантофляр.

Пан Жінкобойний приходить до бюра дуже перевтомлений.

— Признайтеся, що ви собі цеї ночі десь гульнули! — натягають його товариші.

— Що? — здивувався пан Жінкобойний. — Гульнув? Адеж ні. Моя жінка мала лише катар і часто пчихала, а я за кожним разом мусів говорити „на здоровля".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

БОФАЛО, Н. Й.

На Рідну Школу.

49 відділ Союзу Українок переслав через Обєднання $5 на Рідну Школу.

За Уряд: **А. Качор,** предс.; **М. Хоптяк,** секр.

КОГОЗ, Н. Й.

З забави на визвольну боротьбу.

На забаві в гром. Василя Сташка не забули гості за Рідний Край і на поклик господаря зложили жертву на боєвий фонд.

Зложили по $1: В. Сташко, Д. Зальопаний, П. Сташко і М. Денега (з Елизабет, Н. Дж.), громадяни Спяки (з Водервліт); Н. Ястрембський 50 ц.; Т. Сташко 25 ц. Разом $6.75. — Гр. Касіян Содомора (з Олбані, Н. Й.) зложив $1 на Музей Визвольної Боротьби в Чехословаччині.

Гроші вислано на призначені цілі через Обєднання.

Д. Зальопаний.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член від. 137 У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $50, котрі стали мені великою поміччю у моїй тяжкій недузі. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Союзови. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Андрій Василик,
Вест Істон, Па.

Е. Козак.

СТРАЖИ

Зійдемось ми, „стара война", було в читальні й оповідаємо собі, як то ми воювали, як по зелених полонинах та по долах і степах України вогні розпалювали, як то червону калину піднімали та ворогам у знаки давалися.

І зараз же поприсідають до нас молоді й старі і слухають: старші ґазди поспирають голови на кулаки та так і закаменіють, слухаючи, а молоді парубчаки тільки хавки порозявляють.

— Мой! А замкни но, Федьку, губу, бо ми аж лячно... Роззявився гей люфа від канони.

Між слухачами ніколи не бракувало діда Максима, що, хоч вісімдесятку переступив, то ще держався крíпко і в кожний вечір до читальні заходив. Він хоч майже цілу війну по світі як „форшпан" тягався і не одно бачив, однак голосу ніколи не забирав.

— А чогож ви, діду, все так здалека слухаєте? Ходіть ближче та оповіджте дещо. І ви світами бували і Велику Україну бачили.

— Не мені вже, діти, своїм кашлявим голосом оповідати про Україну. Ви йшли передом мов соколи, а дід за вами з батогом тюпав і не „ґура", а „вісьта" та „гайта" вигукував. Ви своїми очима за ворогом дивилися, а дід, — дід дивився, чи не дадуть уже „менаж" або „футражу" для коней.

Відмовлявся дід рішуче, та ми напосілись на діда і він дався намовити.

Коли вже так пішло, то розкажу. Це було на Україні, пізною осінью, як я вже військовими кіньми їздив, до яких дали мене, як я свої затратив. Їздили ми так то наперед то назад, з міста в місто, з села в село. Постоюємо ми якось в одному селі, аж тут женуть дорогою петлюрівці.

— Тікайте! — гукають — бо денікінці боком зайшли і вже онтам під лісом.

Кинулись ми до возів, позапрягали коні і гайда. Тікаємо селом, а далі лісом. На дорозі повно возів і війська; одні переганяють нас, другі лишаються ззаду.

Десь недалеко за нами чути стріли.

До мойого воза підбігає якийсь бліденький та мізерненький четар.

— Возьміть на фіру! — гукає.

Я задержав коні, зробив йому біля себе місце і рушив дальше.

— Ой, нема вже сили. Недавно на тиф хорів і не дуже то ще ноги слухаються — приговорює четар та все посміхається.

Їдемо ми так, та нараз коні сіпнули чогось у бік, колесо заїхало в рів і ми перекинулися туди разом з возом.

Зірвалися ми скоро на ноги.

— Нічого — каже четар, — стягнім ми оті скринки набік, піднесемо віз і поїдемо.

— Ні пане четарю, — кажу — ви сідайте на який інший віз, а то ще попадетеся денікінцям.

Та четар мов не чув і порався біля пачок. Це забрало нам таки доволі часу. Ледви наладнали ми якось віз, аж тут, — пах! пах! — із ліса вибігли на конях кілька денікінців, стріляли, голокали і спинювали вози.

— Попались! — закляв четар. — Та чекайно! Вони досить далеко і можна би непомітно втекти туди, на другий бік ліса. Ви лишіться.

Хильцем перебіг поза вози, а там за дерево і в кущі. Я, не думаючи, побіг і собі за ним. Якось дуже не хотілось мені лишитися. Так, ховаючись поза кущі і дерева, ми добігли до краю ліса. За лісом якесь село. У селі вешталась кавалєрія, мабуть таки денікінці.

— Годі дальше кудись тікати — каже четар. — Лягаймо тут за кущі, ждім вечора.

Як запала ніч, ми тихцем рушили в напрямі якогось високого будинку, трохи осторонь села, що помітили ми ще за дня. Зблизька ми розпізнали, що це була сільська школа.

— Не дуже воно так безпечно, але спробую — шепнув четар, підійшов до вікна і легко застукав. З хати вийшов якийсь високий худорлявий мужчина.

— Хто там?

Четар підійшов скоро до нього і почав щось говорити.

— Ви Галичани? — Боже мій! — мало не скрикнув здивавано вчитель, вхопив четаря за руку, на мене кивнув головою і повів за собою до сіней, а там по східцях на горище. Там велів лізти нам в якийсь куток, позасував старими паками і дошками. Зійшов униз, виніс нам кожухи та харчів і велів тихо справуватися, щоб не почули.

На горищі ми сиділи мало що не тиждень. Четар оповідав ріжні веселі історії та далі не було що оповідати і ми сиділи мовчки. Тільки по маленьких дірочках у даху ми розпізнавали, коли день, а коли ніч, бо в нашому схову було все темно.

— Як так, рішився четар, — то ми нині вночі тікаємо.

— Це буде тяжче, — сказав учитель. — У мене в клясі якраз учора закватирувався якийсь старшина і то мабуть якась більша риба, бо цілу ніч під домом стоїть вартовий. Непомітно вийти, хто зна, чи вдасться.

— Це гірше! — сказав четар і задумався. — Ні таки цеї ночі ми якось мусимо втекти.

По часі видно щось надумав, піднісся зі схову відсунув одну паку і кудись поліз. За хвилину вернувся.

— Скидайте сорочку — шепнув до мене.

— Сорочку?

— Егеж! Нічого не балакайте, тільки скидайте.

Я скинув і подав йому. Сорочка була сільська, ще з дому і довга, як отсе у нас носять. Четар скинув і свою і в з обома зник знову за паками. Крізь дірку в даху я бачив, що вже вечоріло. Четаря довго якось не було. Вкінці приліз.

— Будемо тікати! — сказав, здавалося, спокійно, та я нетерпеливився. Серце било в грудях як молотом. Довго ми ще так лежали, мабуть до півночі, та мені видавалося, що чекаємо вже так зо дві ночі.

На дворі було тихо, тільки під школою рипіли якісь чоботи. Мабуть вартовий...

В селі запіяв перший півень.

— Вже, — сказав четар, підвівся, відсунув паки і чимось тяжким покотив сильно по горищі. Задудніло і тарахнуло.

— Какой чорт! — побуркотів хтось унизу.

Четар почекав трохи і тарахнув дошкою до паки. Пішов ляскіт.

— Кто ето там?...

Четар покотив знову чимось по горищі і замявчав так пераразливо, що мені самому мороз поза шкіру пробіг.

— Кто там? Стрєлять буду!... — не дуже то хоробро гукав. Голос пробіг.

Знову туркіт, ляскіт, свист, мявчіння.

Під школою чути було вже кілька голосів — Дурак. Хаді за мной! — Хтось затупав у сінях і ліз на горище.

З отвору виринула голова, — за нею друга. Якийсь старшина з ліхтаркою в руці і вартовий. Старшина посвітив по горищі і задеревів: біля комина стояли дві білі постаті з руками, зведеними вгору. На одній я пізнав свою сорочку.

Упав стріл, — один, другий... Постаті не рухалися. Голова вартового скоро зникла, — щось гепнуло тяжко в сінях. Старшина все ще стояв задеревілий. Четар ухопив якийсь старий баняк і пустив по горищі. Старшині вилетіла з рук ліхтарка і з лоскотом злетіла вниз. За нею гепнув собою четар.

— Натягайте поверха скоро сорочку. Я піду наперед, тому візьму вашу, бо довша.

Ми скоро передяглися. В сінях хтось кричав, лаяв, стогнав:.. Ми заглянули. Вартовий та ще якийсь салдат підводили з землі потовченого старшину. Учитель присвічував свічкою.

На горищі знов задудніло. Всі вліпили туди очі. На східцях зявилася біла постать, а за нею друга. Учитель ніби злякано погасив, кидаючи свічку, а сам кинувся тікати. За ним вартові і старшина, штильгукаючи.

З піднесеними руками зійшли ми вниз, поскидали сорочки, повісили їх на тичках від фасолі, а самі бігцем до ліса. Вже в лісі чули ми якийсь гамір за собою, а може хто і гнався за нами, та, як то кажуть, „ніч — козацька ненька", і ми щасливо то йшли то бігли в глибінь ліса, поки не почало світати. Нараз перед нами затріщали кущі. — Хтось іде — шепнув четар і впав за дерево, а за ним і я. Та зараз таки піднялись. Зза дерева замаячів довгий козацький шлик.

— Пугу! — крикнув радісно четар до козака.

Козак завів нас до команди, там дали нам коні і ми поїхали шукати своїх частин.

ЗДАЄТЬСЯ ЙОМУ, ЩО ВІН НА ІНШІЙ ПЛАНЕТІ

До Риму вернувся після 48 літ заслання робітник Джузепе Форлі, що в 1887 році вбив свою тоді молоду жінку Ріну, яку приловив на подружій зраді. Засудили тоді Форлія на примусові роботи в італійській карній кольонії Піяноза.

За тих 48 літ на острівчику не чув нічого про річи, які ділялися в широкому світі, не хотів нічого знати, не читав газет, не допитувався про ніщо й не нарікав. Падали престоли й уряди, на їх місце приходили нові, а життя на Піянозі не змінялося.

Раз лише вязні переживали незрозумілу для них сензацію: в їх келіях заінсталювали електричне світло. Форлі мав 24 роки, як його привезли на острів, а покинув цей острів завдяки амнестії як 72-літній дідусь. Приїхав до Риму й опинився серед незрозумілих для нього відносин, у хаосі зявищ і річей. Світ змінився страшно! Старенький Форлі дивився здивовано на авто, якого досі ніколи в життю не бачив. Трамвай здавався йому якоюсь потворою та не міг попросту зрозуміти, як може щось таке існувати, як телефон.

— Можу розмовляти з кимсь на віддаль? — здивувався, як йому пояснили, що це таке телефон. — Ні, це неможливе!

Один журналіст заопікувався старенькими Форлієм і став його зазнайомлювати з новим життям. Пішли до кіна. Як на полотні стали порушатися якісь люди, а в додатку стали говорити та співати, Форлі вибіг з криком, переляканий з кінотеатру.

— Тіни ходять і говорять? — шептав. — Ні! Це хіба діявольська робота!

Таксамо злякався, як побачив літак у повітрі. Після довшої мандрівки сказав до журналіста:

— Не розумію цього світа. Мені здається, наче я знайшовся на іншій планеті.

— Що найбільше змінилося на світі? — спитався журналіст.

— Жінки! — відповів без вагання Форлі. Дивні сотворіння з обстриженим волоссям, курять папіроски, сидять при кермі та літають у повітрі! Ах як мало вони пригадують йому невірну Ріну.

— Чи цим жінкам обтяли волосся за кару? Чому вони так дивовижно зодягнені. Ах, пане, я найрадше вернувся би на Піянозу.

Та помилуваний королем вязень не міг вернутися до кольонії. Влада заопікувалася ним і помістила його в домі старців, далеко від метушні.

ПО ВЕРШИНАХ СОВЄТСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ НА УКРАЇНІ

Совєтська преса — це щось такого, що годі собі уявити. А спеціяльно совєтська українська преса. Скільки то людей стрічається, які просто з незнання кажуть, що на Україні всежтаки большевики щось позитивного роблять, бо навіть пресу українську видають і уряд український створили і урядування ведеться по українськи і т. д. Аргументи, які на перший погляд можуть видаватись дійсними і чоловіка, що лише дивиться на справи, а не старається трошки подумати, можуть збити з пантелику.

Звичайно в таких випадках забувається, що большевики держаться засади, що культура на Україні лише по формі повинна бути українською, а по суті соціялістичною, себто в даних умовах московською, бо на Україні запанував московський соціялізм з жидівською домішкою інтернаціналізму. А щож це значить? Це на простій мові є те, що мову даного народа використовується для пропаганди ворожих нації ідей, в нашому випадку московського соціялізму. Форма українська, себто мова наша, а суть соціялістична — себто московська. Так воно на ділі і є. І коли все памятати ту московсько-большевицьку засаду, то вище наведені аргументи нікому не промовлять до серця, а навпаки, будуть доказом хитрости ворога, що свою експансію вмів обмотати таким павутинням, що в ньому й розумні люди заплутуються.

Що це таке совєтська українська преса? Це два листки паперу, досить поганого, недоладного, який в культурному світі навіть до опакування не вживається, задруковані густо українськими буквами, раз меншими, раз більшими, раз чорними, раз сивими, що ледво прочитати можна. Пригляньмось кільком числам такої газети.

Ось перед нами кілька чисел газети, що зветься „Вісті" і виходить в Києві. Число 167 до 171, отже менше більше за тиждень по совєтському, бо там тиждень має 5 днів, а не як всюди в світі 7. І щож ви бачите?

Передові статті: Виконати державний плян розвитку тваринництва. В ній декілька районів похвали за те, що добре годують корови, назвали декілька імен, яким Москва призначила нагороди, що добре ходять коло коров, покликування на ріжні постанови уряду і України і Московії, а вкінці нова постанова уряду, що все на Україні не влад іде і треба перебудови, що плян не виконано, що Москва дуже за те лиха і т. п. Друга передовиця: Краще задовольнити попит міліонів. Що це таке? Трошки цифр про успіхи в торговлі, але не цифр, з яких міг би кождий щось зрозуміти, а лише процентів. Магазин ч. 4 пускає в продаж гнилу капусту за 35 копійок, там знова недовиконання плян на 91,5%, а там знова перевиконано аж на 101% і т. п. Далі трошки цифр, що в такому то магазині стільки комуністів, а в другому менше, що в інших загніздилась контрреволюція, бо торговля не йде і т. п. Третя передовиця: Взірцево організувати молотьбу. Вичислено, скільки то молотарок в якому районі порстоює, хто не працює, зараз підведено факти простоювання під параграф контрреволюції, завізвано суд і прокуратора, щоб вглянули в справу і готово. Далі трошки цифр, сконстатування факту, що збіжжя селяни віддають державі в засміченому виді, що темпи хлібоздачі великою мірою затримують незмілa організація вивозу хліба з України та погане його очищення, а наприкінці зазив та пригововрення до амбіції, що треба виконати обовязок перед державою, ліквідувати прорив та здати як найбільше і найкращого хліба. Слідуюча передовиця: Під прапором комуністичного інтернаціоналу: розписались за комунізм та інтернаціонал, що аж нема чого поза фразами читати, щоб вкінці гукнути Сталінові славу і потрійне ура, як свого часу Миколі-цареви і кінець. А остання: Конкурси змагання рад. В ній ряд цифр, скільки то громад влучилось в конкурси, а скільки працює, нема згадки про те, що зроблено, а закінчення, що конкурси набрали широкого розмаху, хоч стаття і цифри кажуть якраз протилежне. В додаток до того майже кожда стаття починається фразою, що наша цьвітуча соціялістична Україна, що вона невідємлива частина Совітського Союза, батьківщини пролетаріяту, що вона бурхливо розквітає під вмілим проводом найкращого друга України Сталіна і т. п. А часом ще й погроза в бік фашистів, що не дістати їм України з совітських рук, що відсіч добру дістануть і т. п.

Окрему ділянку займають розпорядки уряду і з Москви і з Києва. Часто вони такі попутані і нічого не говорячі, що аж дивно, навіщо їх друкують. Кожда постанова кінчиться сконстатуванням невдач в ріжних ділянках життя та настановленням комісії, яка має справу розслідити. І на тому кінець, щоб аж дійти в такий спосіб до другого засідання і постанови, на якому стверджується, що комісія нічого не зробила, або що ухвалила резолюції і кінець.

Ось це все пропаганда вищого стилю, щоб назовні показати, що Україна живе і працює, що має уряд, а головне, щоб ширити непорозуміння між тими, що не мають змоги приглянутись ближче тій Україні.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

LEAGUE ENDS CONVENTION.

Walter Wadiak Is Reelected President—Mayor Mittuch Welcomes Delegates.

CARTERET, Sept. 4.—The fourth annual convention of the League of Ukrainian Clubs of America held in the borough to a successful conclusion late Monday afternoon, with over 150 delegates and guests present.

The sessions were held at the Nathan Hale school auditorium.

Saturday morning divine services were held at the St. Demetrius Ukrainian church with the delegates and guests present. Mass was said by Rev. Father John Hundiak, pastor of the church, assisted by Rev. Father Andrew Ivanyshyn, of Troy, N. Y., chaplain of the league.

The convention was opened by Walter Wadiak, president of the league, with an address of welcome. Rev. Andrew Ivanyshyn gave the invocation. Mayor Joseph W. Mittuch welcomed the delegates on behalf of the borough and the Dr. H. L. Strandberg, president of education, wished the delegates a successful convention. Rev. Father Hundiak was delegated to extend the greetings of the Most Reverend Archbishop Athenagoros, temporary head of the church since the death of the founder of the league, Bishop J. A. Zuk, and Very Rev. Nicholas Pidhorecky, administrator of the Ukrainian Greek Catholic Orthodox Church of North America; and Most Rev. John Theodorovich, archbishop of the Ukrainian Autocephalous Orthodox Church.

Harry Hadamaka was elected chairman of the convention and conducted the business of the league.

The convention ball was held Saturday night at the Colonia Country Club with over 150 couples present.

At the third session, Sunday morning, a resolution was adopted by the convention which will be sent to the President of the United States and governors of the several states, calling for the revoking of recognition of the Soviet Union. Three reasons are listed for the appeal, that Moscow is circulating communistic propaganda in the United States, religious persecution and that the Soviet Union is cruelly and unjustly oppressing the people of the Ukraine.

The new officers of the league are President Walter W. Wadiak, Carteret; fist vice president, Anna M. Proskura, Carteret; John Kokolski second vice president, Woonsocket, R. I.; financial secretary, Sonia B. Cotch of Troy, N. Y.; recording secretary, Catherine T. Malanchak, Carteret, treasurer, Harry Hadamaka, Mahanoy City, Pa.; Olga Wehelosky, Bridgeport, Conn.; Eli Maschak, Mahonoy City, Pa.; Charles Doodan, Woonsocket, R. I.; Yvonna Susko, Troy, N. Y., Josephine Kerelejza, New Britain, Conn.; and Peter Mortsea, Carteret.

Editorial Board, Anna Proskura, chairman; assistants, Michael Pawlyshyn, Stephen Poskoski and Nicholas Bervinchak.

A social and dance was held at the Greenwich Gardens Sunday night in place of the outing scheduled to Watchung Lake because of the unsettled weather.

The executive board held their meeting Monday morning. The president appointed John Lisy of Woonsocked, R. I., chairman of the athletic board, The Reverend Fathers Andrew Ivanyshyn and Vladimir Kaskiw were elected spiritual advisers.

The farewell banquet was held in conjunction with the twenty-fifth anniversary celebration of the St. Demetrius church at the Greenwich Gardens with over 500 persons in attendance. Walter Wadiak presented the league trophy to Peter Tretinko with silver medals for each individual player of the L. U. C. basketball championship team. The Ukrainian Young Peoples Association of New Britain, Conn., was awarded a silver cup as sectional champions, the Ukrainian Youths Club of the Bronx was awarded a silver cup as winners of the New York City league.

The next convention will be held at Troy, N. Y., next Labor Day weekend.

(Perth Amboy Evening News, Wednesday, September 4, 1935).

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ. (115)

Коли горлячий бог крикнув, що кожний вихід з вежі відтятий, Тарзан метнувся і глянув через балюстраду. Побачив, що яких 20 стіп унизу є другий дах якогось крила вежі. Було зависоко, щоб скакати, а поломінь вже й там добиралась. Але ще була якась можливість.

Тарзан випробував один камінь башти, а коли переконався, що він сильно вмурований, зашморгнув шнур довкола нього. Побіч нього стояв Творець і приглядався його роботі серед нетерпеливого вижидання. „Ох, виратуй і мене!" — просився він благальним голосом. Тарзан засміявся. „Виратувати тебе? На те, щоб ти мене вбив опісля?"

„Прости мені це", благав дальше дивогляд. „Я страшно хотів віддискати мою людську подобу. Але виратуй мене, я дам тобі маєток, про який тобі й не снилося. Дістанеш діяманти цілими пригорщами!" Тоді Тарзан сказав: „Я вратую тебе, але під одною умовою".

„А то під якою?" — запитав із заціквленням Творець. „Що ти поможеш мені виратувати дівчину, якщо вона ще жие", відповів Тарзан. „Добре, я прирікаю; лише спішися, щоб не було запізно". Тарзан глянув на поломінь, що підскакувала в їх сторону. „Може вже й запізно!" — сказав він.

Чемність.

Жінка до лікаря, який уже четвертий раз приходить до хорого мужа:

— Пане докторе, не гнівайтесь, але мій муж уже здоровий.